

SECTION 2.

ENTREPRENEURSHIP, TRADE AND SERVICE SECTOR

Юдіна Олена Іванівна

доктор екон. наук, доцент, професор кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро, Україна

АНАЛІЗ ВЗАЄМОВПЛИВУ ІННОВАЦІЙНИХ ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ЗБУТОВИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

У сфері готельно-ресторанного бізнесу інновації розглядаються як впроваджені й використовувані у виробничій й адміністративно-збутовій діяльності нові для підприємства (галузі) техніка і технології, в тому числі програмні продукти, нематеріальні активи, нові будівлі та споруди з метою скорочення операційних витрат, забезпечення прогресивного розвитку ресурсного потенціалу, підвищення ефективності функціонування суб'єктів господарювання. Розглядаючи підприємство як економічну систему, нововведення за місцем їх виникнення можна розподілити на такі групи:

- інновації на вході підприємства (сировина, обладнання, інформація та ін.);
- інновації на виході підприємства (вироби, послуги, технології, збутова діяльність, інформація та ін.);
- інновації системної структури підприємства (управлінської, виробничої, організаційної та ін.) [1].

Досвід та практика розвинених країн свідчать про те, що добробут суспільства визначається не стільки масою факторів виробництва та обсягом інвестицій, скільки ефективністю інноваційної діяльності, що забезпечує позитивний результат функціонування закладів готельно-ресторанного господарства, а, відтак, інновація представляє собою кінцевий результат впровадження нововведення з метою одержання економічного, соціального, екологічного, науково-технічного або іншого виду ефекту [2, 3]. Суб'єкти господарювання є також носіями організаційного ресурсу, який активізує їх потенціал, створює умови, необхідні для реалізації наявних можливостей, а інновації, які нерозривно зв'язані з науково-технічним прогресом, спрямовані на відновлення основних фондів, технологій, удосконалення системи управління та організаційної структури підприємств.

Сьогодні на ринку готельно-ресторанних послуг однією з найбільш поширених інновацій в адміністративно-збутовій та управлінській діяльності є франчайзингові технології, які з точки зору інвестиційно-інноваційної діяльності, визначаються рівнем капітальних вкладень у придбання торговельних марок, патентів, ліцензій, інших нематеріальних активів та представляють собою інновації в удосконалення способів ведення бізнесу, що підвищують потенціал, ефективність і прибутковість функціонування господарюючих одиниць, сприяють їх прогресивному розвитку. В цьому випадку інновації носять мобілізаційний та синергетичний характер, який проявляється у поєднанні різних форм бізнесу, скороченні адміністративно-управлінських та рекламно-збутових витрат, а,

отже, у підвищенні економічної стійкості та конкурентоспроможності підприємств сфери послуг.

Процеси удосконалення системи управління, використання відомих світових брендів, договору франчайзингу та впровадження відповідних йому нормативів і стандартів обслуговування, виконання ліцензійних умов, реалізації патентів тощо, безпосередньо зв'язані з інноваційною та інвестиційною діяльністю господарюючих одиниць, яка характеризується рівнем капітальних вкладень (витрат) за вказаними напрямками.

Оцінювання впливу капітальних вкладень в оновлення нематеріальних активів підприємств готельно-ресторанних послуг Дніпропетровської області на зниження витрат з адміністративно-збутової діяльності та розвиток її потенціалу здійснюється на основі структурного кореляційно-регресійного аналізу шляхом економіко-економічного моделювання та встановлення закономірності кількісної взаємодії економічних показників, що характеризують ці процеси.

Визначення впливу капітальних вкладень у патенти, ліцензії, торговельні марки та інші нематеріальні активи проводиться методом кореляційного зіставлення рівня інвестиційних витрат за цим напрямком інноваційної діяльності (I_{TM}) та інших операційних витрат (що є витратами на адміністративно-збутову діяльність) ($K_{Він}$) у розрахунку на одну грошову одиницю загальних операційних витрат, і побудови наступної регресійної моделі парної кореляції:

$$K_{Він} = 6290,9 * I_{TM}^3 - 731,1 * I_{TM}^2 + 23,118 * I_{TM} + 0,0618 \quad (1)$$

де $\hat{K}_{Він}$ – теоретичне (розрахункове) значення рівня витрат на адміністративно-збутову діяльність;

\hat{I}_{TM} – середнє значення рівня капітальних витрат у патенти, ліцензії, торговельні марки та інші нематеріальні активи (інноваційних витрат).

Розраховане рівняння має гіперболічну (кубічну) форму, а від'ємний знак другого коефіцієнту незалежної змінної в економіко-математичній моделі демонструє зворотно пропорційний зв'язок між досліджуваними параметрами, а також характеризується середнім рівнем достовірності й на 60 % описує закономірність взаємозв'язку інвестиційно-інноваційних та інших операційних витрат. Дана регресійна модель служить підґрунтям для визначення ступеня впливу інвестицій в оновлення нематеріальних активів (I_{TM}) на зміну рівня інших операційних витрат ($K_{Він}$) шляхом розрахунку її коефіцієнта еластичності, а саме, індикатору інноваційного розвитку, за такою формулою:

$$J_{K_{Він}I_{TM}} = \frac{f'(\hat{K}_{Він} I_{TM}) * I_{TM}}{f(\hat{K}_{Він} I_{TM})} \quad (2)$$

де $J_{K_{Він}I_{TM}}$ – індикатор інноваційного розвитку потенціалу адміністративно-збутової діяльності залежно від рівня інвестицій у патенти, ліцензії, торговельні марки та інші нематеріальні активи;

$f'(K_{Він}I_{TM})$ – похідна функції інших операційних витрат й рівня інвестицій у патенти, ліцензії, торговельні марки та інші нематеріальні активи (інноваційних витрат);

\bar{I}_{TM} – середнє значення рівня інвестицій у патенти, ліцензії, торговельні марки та інші нематеріальні активи (інноваційних витрат).

Обчислений індикатор інноваційного розвитку надає змогу встановити ступінь відсоткової зміни прогнозного показника інших операційних витрат (витрат на

адміністративно-збутову діяльність) за рахунок збільшення або зменшення на 1 % інвестиційно-інноваційних витрат за визначеним напрямом. Оцінювання взаємовпливу аналізованих економічних показників за допомогою індикатору показало, що зростання рівня інвестицій у патенти, ліцензії, торговельні марки та інші нематеріальні активи (інноваційних витрат) на 1 % сприяє зниженню витрат на збутову та управлінську діяльність на 0,13 %.

Висновки. Таким чином, в ході аналізу взаємовпливу інноваційних та інших операційних витрат підприємств готельно-ресторанного бізнесу побудовано економіко-математичну модель, що пояснює закономірність кількісної взаємодії досліджуваних показників. На основі даної моделі розраховано індикатор інноваційного розвитку потенціалу адміністративно-збутової діяльності залежно від рівня інвестицій у патенти, ліцензії, торговельні марки та інші нематеріальні активи, який дозволяє визначити ступінь зміни елемента операційних витрат від зміни на 1 % капітальних вкладень в інновації.

Список використаних джерел:

1. Sipe L.J. & Testa M. (2011) What is innovation in the hospitality and tourism marketplace? A suggested research framework and outputs typology. *Scholarworks Umass Amherst*. Вилучено з: <http://scholarworks.umass.edu/refereed>.
2. Victorino, L., Verma, R., Plaschka, G. & Dev, C. (2015) Service innovation and customer choices in the hospitality industry. *Managing Service Quality: An International Journal*, 15(6), 555–576.
3. Johnstone L. (2018) Theorising and Modelling Social Control in Environmental Management Accounting Research. *Social and Environmental Accountability Journal*, 1(38), 1–19.